

Till Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Remissyttrande: Kulturstrategi med kulturplan 2024-2027

(RS 2023-01333)

Hela Sverige ska leva Skaraborg samlar lokala och regionala krafter som vill utveckla landsbygd och småorter.

Våra medlemmar är främst lokala utvecklingsgrupper, byalag och föreningar på landsbygden och i småorter, som verkar för att utveckla sin ort. Vår regionala uppgift är att samordna och stödja dessa organisationer, med t ex rådgivning och utbildningsinsatser. Vi vill också påverka politiker och myndigheter i frågor som är viktiga för våra medlemmar.

Vi har funnits sedan 1990 och är medlemmar i riksorganisationen Hela Sverige ska leva.

I Västra Götalandsregionen är vi fyra självständiga avdelningar inom Hela Sverige ska leva; utöver Skaraborg har vi också avdelningar i Fyrbodalen, Göteborgsregionen och Sjuhäradsregionen. Vi är därmed väl organiserade för att "matcha" Västra Götalands delregioner och kommunalförbund.

Läs mer om Hela Sverige ska leva Skaraborg på vår hemsida www.helasverige.se/skaraborg.

Övergripande synpunkter

Vi kan i huvudsak ställa oss bakom de principiella utgångspunkter som redovisas i Kulturstrategin. Strategin är, i den meningen, väl formulerad och bör kunna fungera som det styrinstrument för regionens kulturpolitik som är avsikten.

Samtidigt betonas (sidan 3, rad 1-3) att strategin även ska styra regionala satsningar inom demokratisering och civilsamhällesfrågor - utöver kulturområdet.

Vi förstår att detta är en följd av att Västra Götalandsregionen valt att nu samla frågor rörande platsutveckling och civilsamhället under kulturnämnden. Men det blir då särskilt viktigt att den styrande strategin tar sin utgångspunkt i hela detta politiska fält.

Utsänt förslag formulerar i huvudsak kulturpolitiska målsättningar (från sidan 3 till sidan 32).

Frågor rörande specifikt demokratisering och civilsamhälle "reduceras" till att ingå i det avslutande kapitlet "Kulturens samspel med andra sektorer". Det är inte tillfredsställande.

Vi förslår:

- Strategin förses med ett inledande avsnitt som övergripande tydliggör denna utgångspunkt. I ett sådant avsnitt bör även regionens syn på demokratiutveckling, civilsamhällesfrågor och platsutveckling lyftas fram.

I avsnittet "Förutsättningar för kulturstrategin" markeras att strategins utgångspunkt är att vara "ett verktyg för dialog och samverkan med myndigheter, kommuner och kommunalförbund samt aktörer inom de konst- och kulturområden som ska utvecklas tillsammans".

Vi föreslår:

- Begreppet "aktörer" bör definieras och breddas. Detta för att tydligt markera att det inbegriper regionens ideella föreningar och organisationer inom civilsamhället.

Levande demokrati & civilsamhället

Våra grundläggande demokratiska värderingar utmanas idag. Det sker globalt, och det sker regionalt och lokalt i Västra Götaland. En del av detta är att många medborgare känner sig utanför, eftersom avstånden till politiska beslutsfattare ökat.

I strategins omvärldsspaning (sidorna 5-7) lyfts fem trender fram. En av dessa tangerar ovanstående ("Polarisering, minskad tillit och sociala skillnader"). Där beskrivs såväl växande utsatthet, som missnöje och minskad tillit. Detta gäller också geografiskt, då många medborgare på landsbygd och småorter märker hur samhällsservicen urholkas och möjligheterna att påverka detta minskas.

Detta är en växande demokratisk utmaning för alla kommuner i Västra Götaland.

För att möta detta måste regionens utgångspunkt vara tydlig; En levande demokrati, med aktiva och engagerade medborgare, bygger på ett vitalt civilsamhälle med många vardagliga lokala mötesplatser för medborgarna. Det är vid föreningsmöten och i studiecirkelar som tilltron till demokratin grundläggs. Denna demokratisyn brukar sammanfattas som en deliberativ demokrati, eller en levande deltagardemokrati.

Därför är det mycket bra att startegin tydligt markerar att "Fortsatta satsningar på civilsamhälle och föreningsliv är ett led i att stärka tilliten och värna ett demokratiskt samhälle" (sidan 14)

Vi föreslår:

- Komplettera med ett särskilt avsnitt om de utmaningar vår demokrati står inför.

- Tydliggör att en hållbar strategi för en positiv demokratiutveckling, bygger på att stärka medborgarnas ställning, genom att aktivt stödja och vitalisera civilsamhället, där människor lokalt tillsammans kan forma sin vardag.
- Region och kommuner ska därför prioritera generellt ekonomiskt stöd till föreningar, samlingslokaler och studieförbund.
- Relationen med civilsamhälle och föreningsliv måste bygga på tillit och med respekt för föreningslivets frihet och självständighet. Region och kommuner måste dessutom undvika detaljstyrning och onödig byråkrati.

Platsutveckling

I hela Västra Götalandsregionen finns det många medborgare som vill ta ansvar och utveckla sin hemort och påverka samhällsutvecklingen.

Ofta kanaliseras denna demokratiska omsorg genom lokala utvecklingsgrupper, byalag och föreningar. Drivkraften för dessa är att skapa en så bra framtid som möjligt för invånarna i sin by, i sin tätort eller i sin stadsdel. Det är också många av dessa organisationer som *Hela Sverige ska leva* samlar.

Det är grundläggande viktigt att alla kommuner utvecklar goda relationer med dessa lokala utvecklingsgrupper och involverar dem i kommunens planeringsarbete.

Ett sådant arbetssätt ligger också i linje med den Regionala utvecklingsstrategi 2021-2030 för Västra Götaland, vilken samtliga kommuner utarbetat tillsammans med regionen.

I Regionala utvecklingsstrategin lyfts arbetet med att förbättra förutsättningarna för platsutveckling, för att nå målet att knyta samman hela regionen: *"MÄNNISKORS LIV PÅVERKAR och påverkas av hur omgivningen är utformad. Här ska det offentliga gå före och uppmuntra till inkluderande och långsiktigt hållbara livsmiljöer, där invånare trivs och känner sig delaktiga. Det handlar om att engagera invånarna att delta i samhällsbyggnadsprocesser och göra sina röster hörda. En samverkan runt platsen gör det möjligt att hitta synergier mellan områden och underlättar utveckling inom bland annat offentlig och kommersiell service."*

I Kulturstrategins avsnitt *"Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling"* (sidan 39) markeras ovanstående inriktning och betonar särskilt *"samverkan mellan främst kommuner och lokalsamhällen"*.

Samtidigt är det mycket viktigt att Västra Götalandsregionen aktivt stödjer de regionala organisationer som samlar dessa lokala utvecklingsgrupper, samhällsföreningar och byalag.

Vi menar att vi som regionala organisationer (för alla de lokala utvecklingsgrupper, byalag och samhällsföreningar som brinner för att utveckla sina orter) kan spela en roll för en utvecklad landsbygdsutveckling i hela regionen.

Vi föreslår:

- Hela Sverige ska levas fyra avdelningar är de facto en resurs för landsbygdsutveckling i Västra Götalands delregioner, genom att vi erbjuder våra lokala medlemmar nätverk, olika former av stöd, service och utbildningsinsatser. Vi föreslår en överenskommelse med VGR om dessa uppgifter, inom ramen för denna strategi
- Västra Götalandsregionen, i syfte att stärka landsbygdsutvecklingen, dessutom inför ett regionalt årligt verksamhetsstöd till var och en av de fyra regionala länsavdelningarna Fyrbodalen, Göteborgsregionen, Sjuhärad och Skaraborg inom riksorganisationen Hela Sverige ska leva.

Kulturstrategins mål och prioriteringar

I avsnittet ”Kulturstrategins mål och prioriteringar” betonas vikten av att öka geografisk spridning av konst och kultur. Detta är mycket viktigt.

Vi menar att det ska vara möjligt att såväl ta del av, som att själv utöva konst och kultur, oavsett var man bor. Det kan handla om att stimulera turnéer av föreställningar och konserter. Även till landsbygd och småorter.

Under Västra Götalandsregionens första år bedrevs ett mycket framgångsrikt samarbete med regionens många samlingslokaler (Bygdegårdarna, Folkets Hus & Parker, Våra Gårdar) för att sprida teater, musik etc. Utgångspunkten för denna satsning var att regionens kulturnämnd vågade styra resurserna direkt till civilsamhället och de regionala samlingsorganisationerna.

På det sättet kunde lokala Bygdegårdar/Folkets Hus ”köpa” föreställningar. Det ledde till många föreställningar runt om i hela regionen. Teatrarna anpassade sitt utbud efter de mindre scenernas förutsättningar och behov.

Vi föreslår:

- Regionen i samarbete med samlingslokalorganisationerna (Bygdegårdarna, Folkets Hus & Parker, Våra Gårdar) formar ett årligt arrangörstöd som möjliggör föreställningar i hela Västra Götaland. Stödet bör administreras av dessa organisationer, så att inte resurser ”äts upp” inom regionens egna institutioner och förvaltningar. Stödet bör inriktas på flera olika konstformer som teater, musik, konst, dans etc.

- Att regionen genom ett generöst ekonomiskt stöd till studieförbunden möjliggör kulturarrangemang, eget skapande och studiecirklar i hela regionen. Det finns inget annat statligt, eller regionalt, kulturanslag som når så långt ut i samhällets kapillärer som just folkbildningsanslagen via studieförbunden. Värna det!

Muséer och kulturarv

Det är bra att strategin markerar att *"Det civila samhället spelar en stor roll inom kulturarvsområdet"*.

Vi vill betona den avgörande roll som t ex lokala hembygdsföreningar, arbetslivsmuséer och maritima muséer spelar för att samla, förvalta, visa och levandegöra människors och bygders lokala historia.

Samtidigt vill vi understryka att just denna faktor, också ofta spelar en stor roll för medborgarnas engagemang för lokal platsutveckling. Ofta utvecklas ett lokalt politiskt samhällsengagemang ur människors vilja att levandegöra sin orts historia och att gestalta sin livsmiljö.

Strategin betonar att regionen inom kulturmiljövården bör *"hitta mer platsspecifika arbetssätt"* (sidan 28) och att det *"krävs samverkan med besöksnäringen"* (sidan 28). En framgångsrik strategi för detta bygger självklart på befintliga lokala hembygdsföreningar etc, men den bör också involvera lokala utvecklingsgrupper, föreningar och byalag.

På ett regionalt plan innebär det utvecklat samarbete med såväl Hembygdsförbunden som Hela Sverige ska levas länsavdelningar.

Vi föreslår:

- Hela Sverige ska levas fyra länsavdelningar involveras i ett strategiskt arbete för att gestalta olika livsmiljöer och stärka kulturmiljöperspektivet i samhällsplaneringen liksom att öka tillgängligheten till fler spännande kulturmiljöer.